

Medzinárodná konferencia o súčasnej krajine

Na pôde Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem sa konala v dňoch 10. – 11. novembra 2008 medzinárodná konferencia **Súčasná krajina: história, zmena a budúce scenáre** (*Living Landscape: Memory, Transformation and Future Scenarios*). Konferencia bola venovaná aktuálnym prístupom a aplikáciami modelovania krajiny, ktoré sa rozvíjajú v rámci geografických a krajinnokoekologických disciplín. Univerzita Jana Evangelistu Purkyně (UJEP), založená r. 1991 má v súčasnosti 7 fakúlt a r. 2007 mala viac ako 10 000 poslucháčov.

Hlavným organizátorom podujatia bola Katedra geografie Prírodovedeckej fakulty UJEP. Tematicky konferencia veľmi úzko súvisela s projektom GEOSCAPE *Metodika hodnotenia sociálnych a ekologických súvislostí ekonomickej transformácie: teória a aplikácia*, ktorý sa od r. 2004 rieši na Katedre geografie UJEP (viac www.geoscape.cz).

Program bol rozdelený do štyroch sekcií, ktoré viedli odborní garanti podujatia z katedry geografie, ako aj ďalšie významné osobnosti stredoeurópskej geografickej komunity. Sekcie boli zamerané na nasledujúce problémové oblasti:

- Ekologické aspekty priestorovo-funkčnej krajinnnej diverzity.
- Ekonomické a ekologické transformácie: vplyv na regionálnej úrovni.
- Percepcia sociálnych zmien.
- Modelovanie krajiny a geografická vizualizácia.

Konferenciu otvorila prednáška Jiřího Anděla, hlavného odborného garanta, na tému *Východiská, výskum, ciele a hlavné výsledky pro-*

jektu GEOSCAPE. Predstavil projekt v komplexnosti, použité metodické postupy a dosiahnuté výsledky. V rámci plenárnej sekcie odznelo ďalších 13 prednášok, ktoré predniesli pozvaní domáci aj zahraniční hostia.

Prvú sekciu – *Ekologické aspekty priestorovo-funkčnej krajinnnej diverzity* – otvorila prezentácia Z. Lipského (ČR), v ktorej sa venoval súčasným zmenám v európskych krajinách. Významný iránsky krajinný architekt S. G. Shahneschin (t. č. pracuje vo Švajčiarsku) predniesol inšpiratívnu prednášku venovanú „plačúcej“ (weeping) krajine. Blok prednášok v tejto sekcii doplnili *Nové prístupy ku klasifikácii krajiny na Slovensku* (M. Kozová, J. Oľahel a T. Hrnčiarová, SR) a *Zmeny využitia krajiny v pohraničných regiónoch ČR* (I. Bičík, ČR).

Do 2. sekcie – *Ekonomické a ekologické transformácie: vplyv na regionálnej úrovni* – boli zaradené prednášky o ochrane životného prostredia a rozvoji regionálnej spolupráce v rozširujúcej sa Európskej únii (P. Dostál, ČR), globálnych tlakoch obchodných reťazcov, ich vplyve na regionálnej a miestnej úrovni v Poľsku (T. Kaczmarek, Poľsko) a cezhraničnej spolupráci malých a stredných podnikov (H. Kowalke a O. Schmidt, Nemecko).

V 3. sekcii – *Percepcia sociálnych zmien* – odzneli prednášky *Krajinná politika na lokálnej a regionálnej úrovni* (A. Hynek, ČR), *Územné rozdiely v sociálnom potenciáli* (F. Zich, ČR) a *Životné podmienky v severozápadných Čechách* (M. Jeřábek, ČR).

Plenárne prednášky v poslednej, 4. sekcii – *Modelovanie krajiny*

a geografická vizualizácia – boli zamerané na vyjadrenie reliéfu pre modely reprezentujúce prírodné javy (V. Voženlek a J. Svobodová, ČR), využitie GIS doplnených o štatistické modely pri hodnotení vplyvov multifunkčného využívania vodných nádrží na vodné spoločenstvá a populáciu rýb (J. Dumas, USA) a modelovanie krajiny ako podmienka manažmentu jej biodiverzity (S. Schindler, Rakúsko, K. Poirazidis a A. Papageorgiu, Grécko).

Na druhý deň pokračovala konferencia v 3 súčasne prebiehajúcich sekciách, v ktorých odznelo dovedna 28 referátov. V 1. sekcii boli prezentované problémy diverzity krajiny, zmien využitia poľnohospodárskej krajiny, udržateľného využívania krajiny na príkladoch regionálnych štúdií z Rakúska, Slovenska a Česka. V rámci 2. sekcie boli prezentované príklady prístupov z Čiech, Litvy, Nemecka a Poľska. Referáty 3. sekcie sa venovali využitiu najnovších technológií pri štúdiu otázok krajiny, ide o využitie priestorových dát, GIS a programov na modelovanie krajiny.

Na záver predložil vedecký výbor konferencie zoznam odporúčaní pre ďalší rozvoj v oblasti výskumu krajinných zmien na všetkých priestorových a časových úrovniach, hodnotenia krajiny, krajinného modelovania, využitia geografických informačných technológií a riešenia ďalších dôležitých úloh súvisiacich s podporou udržateľného rozvoja krajiny.

Vybrané príspevky budú (po recenzii) publikované v monoteematickej sérii *Urban and Landscape Perspectives (Series in Springer Verlag)*, ostatné vo vedeckom časopise *GeoSpace*, ktorý vydáva Katedra geografie Prírodovedeckej fakulty UJEP (viac informácií www.geo.ujep.cz).

Konferencia vytvorila významné medzinárodné odborné fórum, keďže sa na nej zúčastnilo viac

ako 50 vedeckých a výskumných pracovníkov z 19 krajín 4 kontinentov. Prednesené príspevky ponúkli zaujímavý prierez problematikou analýzy, hodnotenia, plánovania a modelovania krajiny.

Podujatie sa stretlo aj s veľkým záujmom študentov usporiadateľskej univerzity, mnohí z nich, najmä poslucháči doktorandského štúdia sa veľmi aktívne podieľali na jeho organizovaní. Keďže sa konalo v záverečnej fáze projektu GEOSCAPE, významne prispelo k naplneniu jeho cieľov. Zároveň vytvorilo dobrú príležitosť na výmenu skúseností a prezentáciu vedeckých a odborných výsledkov

zahraníčných a domácich odborníkov. Ďalšie informácie o konferencii možno získať na <http://conference.geoscape.cz/index.html>

Mgr. Tomáš Oršulák, Katedra geografie PříF UJEP, Hoření 13, 400 96 Ústí nad Labem

orsulak@sci.ujep.cz

Prof. RNDr. Mária Kozová, CSc., Katedra krajinej ekológie PRIF UK, Mlynská dolina B-2, 841 35 Bratislava, *kozova@fns.uniba.sk*

Ing. Jana Špulerová, PhD., Ústav krajinej ekológie SAV, Štefánikova 3, 814 99 Bratislava

jana.spulerova@savba.sk

Na čem pracuje nastupujúca generácia odborníkov

V Ústavu geoniky AV ČR, v. v. i., v Ostravě se 19. – 20. listopadu 2008 již potřetí sešli mladí odborníci zabývající se rozmanitými otázkami geologických, geotechnických a geografických disciplín. Cílem řady workshopů je nabídnout prezentační i diskusní platformu doktorandům a jejich školitelům s vazbou na Ústav geoniky. Poprvé se na podujetí účastnili i doktorandi z příbuzných pracovišť, což výrazně obohatilo názorovou platformu. Sešli se zde na dvě desítky mladých lidí ze širokého spektra univerzitních a akademických pracovišť v ČR.

Zatímco první den byl věnován geotechnice, geomateriálům, studiu geochemických, geofyzikálních a geodynamických vlastností geologických těles či nasazení rozmanitých matematických modelačních procedur, druhý den patřil otázkám environmentální geografie a problémům studia současné krajiny. Na setkání mladých odborníků

vystoupil vážený host – prof. M. Kwaśniewski z Technické univerzity v polské Gliwici – s motivačním příspěvkem na téma měření pevnosti hornin v podmínkách všestranného stlačení. Prezentace doktorandů určoval jednotný scénář, podle kterého každý vystupující představil sebe, téma své práce a školitele, a pak teprve přikročil k prezentaci nejnovějších výsledků své odborné práce.

Pokud ponecháme stranou ryze technicky orientované příspěvky, lze se zaměřit na témata věnovaná zkoumaným jevům v krajině, ať již jde o fenomény principiálně přírodního, nebo humánního původu. Z příspěvků H. Doležalové a V. Kejzara z Ústavu geoniky (ÚGN) AV ČR v Ostravě bylo možné učinit si představu o technologii měření poklesu území způsobeném hlubinnou těžbou uhlí. Ačkoliv těžba probíhá ve slojích o mocnosti 1,5 – 3 m v hloubce kolem 990 m, terén reaguje poklesem s rychlostí až 1 m

za půl roku. P. Dvořák z brněnské pobočky ÚGN AV ČR informoval o datových zdrojích umožňujících registrovat a sledovat změny využití krajiny od doby Marie Terezie po současnost. V. Smolková, T. Pánek a J. Hradecký (Katedra fyzické geografie a geoekologie PříF Ostravské univerzity) ve společném příspěvku prezentovali zajímavou tematiku osudů bývalých jezer hrazených sesuvy ve flyšových Karpatech na území ČR a SR. Je zjevné, že hrazení toku se často děje opakovaně obnovou aktivitou téhož sesuvu, přičemž impulsem mohou být změny vláhové a teplotní bilance (klimatické výkyvy) či antropické aktivity v sesuvném území (klučení lesa, výstavba apod.). Existence těchto jezer je však poměrně krátkodobá (obvykle do 10 let nastává prořezání či protržení hráze). B. Šaňková, doktorandka Geografického ústavu PříF MU v Brně, zkoumá důsledky povodňových změn vybraných úseků údolních den řek Branná, Černá Opava a Opava v širším prostoru Hrubého Jeseníku, zejména s ohledem na korelaci výskytu rostlinných druhů a tvarů reliéfu, včetně jejich stáří. Statistické analýzy prokázaly, že dřeviny dávají přednost místům vzdálenějším od toku, starším a zvýšeným tvarům reliéfu, případně říčním ostrovům, což se poněkud rozchází s dosavadní vizí vedení biokoridorů po březích toků (ve stylu barokní krajiny). J. Svobodová z Katedry geoinformatiky PříF Palackého Univerzity v Olomouci se zaměřila na posouzení vybraných metod interpolace při konstrukci digitálních modelů reliéfu. Pro konstrukci DMR rozlišovaných morfometrických typů reliéfu ČR (roviny až hornatiny) se nejlépe osvědčuje metoda *spline with tension*. J. Ardielli z Vysoké školy báňské Technické univerzity v Ostravě demonstroval možnosti využití programovatelných webových mapových aplikací. Opíral se o schopnosti portálu *AMapy*.

Další příspěvky prostorového charakteru se zaměřili na sociální